

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 4/08-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Ing. S. Z., D., zastúpeného advokátom JUDr. O. P., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany a od 1. januára 2008 opäť vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 5 Cb 111/08), za účasti Okresného súdu Trnava, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. S. Z. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany) porušené bolo.

2. Ing. S. Z. priznáva finančné zadostučinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť Ing. S. Z. trovy právneho zastúpenia v sume 4 826 Sk (slovom štyritisícosemstodvadsaťšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. O. P., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2007 doručená sťažnosť Ing. S. Z., D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. O. P., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany a od 1. januára 2008 opäť vedenom Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 5 Cb 111/08).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobným návrhom zo 16. februára 1998 podaným pôvodne Okresnému súdu Piešťany domáhal proti odporcovi J. Ch. – S., Ch. (ďalej len „odporca“), zaplatacia čiastky 38 374 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd Piešťany vydal 13. marca 1998 platobný rozkaz sp. zn. 8 Rob 246/98, ktorým návrhu sťažovateľa v celom rozsahu vyhovel. Po podaní odporu proti platobnému rozkazu zo strany odporcu vec bola ďalej vedená Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 5 Cb 68/98.

Sťažovateľ uviedol, že vo veci Okresný súd Piešťany nariadil viacero pojednávaní a po vykonanom dokazovaní 27. apríla 1999 vydal rozsudok, ktorým návrhu sťažovateľa vyhovel v celom rozsahu. Na základe odvolania podaného odporcom Krajský súd v Trnave

(ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 11 Cob 288/99 z 31. októbra 2000 zrušil prvostupňový rozsudok a vec vrátil Okresnému súdu Piešťany na ďalšie konanie.

Podľa tvrdenia sťažovateľa Okresný súd Piešťany následne vo veci viackrát pojednával, avšak so značným časovým odstupom medzi jednotlivými nariadenými pojednávaniami. Podľa názoru sťažovateľa Okresný súd Piešťany a po jeho zrušení okresný súd vykonávaním nehospodárnych, neefektívnych úkonov, ako aj nedôsledným postupom pri vedení namietaného súdneho konania neprimerane predlžuje trvanie tohto súdneho konania. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal predovšetkým na skutočnosť, že od 1. decembra 2003, keď malo byť ostatné pojednávanie vo veci, až dosiaľ okresný súd nekoná.

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v namietanom konaní k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98, prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98 konal bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 80 000 Sk a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 4 826 Sk.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 4/08-7 z 10. januára 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, lebo

vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu podaním sp. zn. Spr. 135/08 z 25. januára 2008 doručeným ústavnému súdu 31. januára 2008 oznámil, že *„vec vedená na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. PN-5 Cb 68/98, bola k 01. 01. 2008 postúpená na novozriadený súd Okresný súd Piešťany“*.

Okresný súd Piešťany sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 73/08 zo 6. februára 2008 doručeným ústavnému súdu 11. februára 2008, v ktorom uviedol, že *„Okresný súd Trnava nám uvedené podanie postúpil dňa 29. 01. 2008, keďže uvedený spis 5 Cb 68/98 bol 01. 01. 2008 postúpený Okresnému súdu Piešťany ako súdu príslušnému na ďalšie konanie.“*

K prekážkam postupu konania Okresný súd Piešťany uviedol, že *„pojednávanie v tejto veci bolo viackrát odročované z dôvodu neúčasti navrhovateľa - Ing. S. Z., ktorý viackrát žiadal okresný súd o odročenie pojednávania. Takto bolo odročené aj posledné pojednávanie určené na deň 01. 12. 2003, kedy bolo odročené na neurčito z dôvodu, že sa nedostavil žalobca ako aj jeho právny zástupca, pričom svoju neúčasť neospravedlnili. V decembri 2003 oznámil právny zástupca žalobcu, že tento sa na pojednávanie v dňoch 22. 09. 2003 a 01. 12. 2003 nemohol dostaviť, pričom v súčasnej dobe sa nachádza mimo územia republiky. Dňa 05. 01. 2004 zaslal navrhovateľ súdu doklad o tom, že na pojednávanie sa nedostavoval z dôvodu, že bol mimo územia republiky. Od 01. 01. 2005 prešla pôsobnosť Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava. Dňa 08. 06. 2005 právny zástupca navrhovateľa JUDr. O. P. zaslal súdu prípis, v ktorom žiadal vytýčenie termínu pojednávania a pokračovanie v konaní“*.

V závere vyjadrenia Okresný súd Piešťany skonštatoval, že *„po prechode veci z Okresného súdu Piešťany na Okresný súd Trnava od 01. 01. 2005 vznikli prierahy v konaní, pretože v tom čase Okresný súd Trnava nemal zabezpečené pojednávacie*

miestnosti, keďže sa robila prestavba okresného súdu, čím došlo k zníženiu počtu pojednávacích dní a tým dochádzalo aj k prietahom v konaní.

V súvislosti so vznikom Okresného súdu Piešťany od 01. 01. 2008 uvedený spis bol opätovne vrátený z Okresného súdu Trnava na Okresný súd Piešťany a bol pridelený novej zákonnej sudkyňi na ďalšie konanie dňom 29. 01. 2008, keďže sudca, ktorý vo veci konal na Okresnom súde Trnava neprešiel na novozriadený Okresný súd Piešťany. Príslušnej sudkyňi bol daný pokyn na urýchlenie konania v tejto veci. Je však potrebné konštatovať, že Okresný súd Piešťany prevzal z Okresného súdu Trnava v agende C 1407 vecí, v agende Cb 441 vecí, v agende P 359 nevybavených vecí, z ktorých je väčšina reštančných (nad 8 rokov evidujeme 154 spisov). Keďže na Okresnom súde Piešťany na úseku občiansko-právnom pracujú 4 sudcovia, pripadá celkový počet nevybavených vecí na sudcu 552 vecí. Do uvedeného prepočtu nie sú ešte započítané nové návrhy na začatie konania doručené tun. súdu od 01. 01. 2008. V tomto smere okresný súd požiadal Ministerstvo spravodlivosti SR dňa 23. 01. 2008 o prehodnotenie počtu sudcov na Okresnom súde Piešťany, pretože v danom prípade sa javí navýšenie na úseku občiansko-právnom o ďalších 8 sudcov, keďže do obvodu Okresného súdu Piešťany prešiel aj obvod okresu Hlohovec“.

Právny zástupca sťažovateľa reagoval na vyjadrenie Okresného súdu Piešťany podaním doručeným ústavnému súdu 18. februára 2008, v ktorom uviedol, že „je nepochybné, že Okresný súd v Piešťanoch, resp. Okresný súd v Trnave vo veci nekonali, resp. došlo k prietahom v trvaní cca sedem rokov. S výnimkou obdobia od 16. 4. 2003 do 1. 12. 2003 boli prietahy zavinené súdom. V období od 16. 4. 2003 do 1. 12. 2003 boli nariadené tri pojednávania, ktoré sme žiadali odročiť. Samozrejme, za toto obdobie prietahy nenamietame.

Pokiaľ ide o zdôvodnenie prietahov zo strany predsedníčky Okresného súdu v Piešťanoch, tieto dôvody nepovažujeme za právne relevantné a za ospravedlniteľné. Predsedníčka Okresného súdu v Piešťanoch poukazuje na personálne zmeny na Okresnom súde v Piešťanoch, ďalej poukazuje na zmeny v pôsobnosti súdov a na preťaženosť a veľký počet nevybavených vecí na Okresnom súde v Piešťanoch.

Nesúhlasíme s touto argumentáciou. Navrhovateľ Ing. Z. ako účastník konania nie je povinný brať na vedomie subjektívne problémy súdu a má právo trvať na tom, aby boli

dodržané jeho základné občianske a ústavné práva, najmä právo podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov. V celom rozsahu na podanej ústavnej sťažnosti trváme“.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (IV. ÚS 195/02).

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ako súčasť prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o uplatnenom nároku sťažovateľa (o zaplatenie sumy 38 374 Sk s príslušenstvom z dôvodu nevrátených záloh za dodávku reziva) nenasvedčuje tomu, že by išlo o vec právne či fakticky zložitú, ktorej prerokovanie by si vyžadovalo doterajšiu dĺžku konania (desať rokov), a to aj vzhľadom na existujúcu právnu úpravu, ako aj dostatočne frekventovanú a stabilizovanú judikatúru všeobecných súdov. Predmet konania spočíval v overení dôvodnosti tohto nároku sťažovateľa a na základe vykonaného dokazovania mal viesť k vydaniu rozhodnutia vo veci. Napokon ani Okresný súd Piešťany (ktorému bola vec postúpená od 1. januára 2008) sa vo svojom vyjadrení neodvolával na zložitosť napadnutého konania (len poukázal na odvolacím súdom uloženú povinnosť prvostupňovému súdu vykonať dokazovanie výsluchom svedkov navrhnutých účastníkmi konania).

Správanie sťažovateľa je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2. ústavy. Uplatnením uvedeného kritéria ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ, ktorý v konaní pred okresným súdom vystupuje ako žalobca, ovplyvnil doterajšiu dĺžku namietaného konania viacerými žiadosťami o odročenie nariadených súdnych pojednávaní, resp. neúčast'ou na pojednávaniach (11. augusta 1998, 23. februára 1999, 24. marca 1999, 22. apríla 1999, 2. júna 2003, 22. septembra 2003 a 1. decembra 2003, a to z dôvodu dovolenky právneho zástupcu, resp. pobytu sťažovateľa mimo republiky).

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní.

Ústavný súd zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a najmä z predloženého súdneho spisu zistil, že konanie vo veci sťažovateľa (na základe jeho návrhu) bolo pôvodne začaté Okresným súdom Piešťany 16. februára 1998. Od 1. januára 2005 prešla pôsobnosť zrušeného Okresného súdu Piešťany na okresný súd. V súvislosti s opätovným zriadením Okresného súdu Piešťany od 1. januára 2008 je konanie v súčasnosti opäť vedené Okresným súdom Piešťany už pod sp. zn. 5 Cb 111/08.

Sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu v čase, keď konanie bolo vedené ešte okresným súdom, ktorého postup namieta, pričom ide o konanie, ktoré po prechode veci opätovne zriadenému Okresnému súdu Piešťany ešte nie je ani v súčasnosti právoplatne skončené. Preto ústavný súd z hľadiska posudzovania porušenia označeného základného práva sťažovateľa považoval konanie pôvodne vedené pod sp. zn. 5 Cb 68/98 a v súčasnosti pod sp. zn. 5 Cb 111/08 za jeden celok.

Obdobie úplnej nečinnosti okresného súdu (pôvodného Okresného súdu Piešťany) v predmetnom konaní ústavný súd zistil od 5. marca 2001 do 4. februára 2003 (v rozsahu 23 mesiacov) a od 1. decembra 2003 do 1. januára 2005 (v rozsahu 13 mesiacov), keď prešla pôsobnosť Okresného súdu Piešťany na okresný súd. Ústavný súd taktiež zistil, že

počas celého obdobia, keď vec sťažovateľa bola v nápade okresného súdu (od 1. januára 2005 do 1. januára 2008, t. j. 36 mesiacov), bol okresný súd v predmetnom konaní úplne nečinný.

Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd vzal do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný priet'ah v konaní (napr. II. ÚS 3/00).

Túto skutočnosť napokon potvrdzuje aj stanovisko predsedníčky Okresného súdu Piešťany, ktorá konštatovala vznik priet'ahov v konaní po prechode veci okresnému súdu od 1. januára 2005, odôvodňujúc toto obdobie organizačnými dôvodmi („okresný súd nemal zabezpečené pojednávacie miestnosti“), ktoré ústavný súd neakceptoval ako účinnú obranu. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 14/00) otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné na posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní.

Na základe uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cb 68/98 (pôvodne vedenom Okresným súdom Piešťany) spôsobil zbytočné priet'ahy v trvaní 72 mesiacov, a konštatoval, že v tomto období došlo postupom okresného súdu k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu základného práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ v petite sťažnosti tiež navrhol, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal v konaní sp. zn. 5 Cb 68/98 konať bez zbytočných prietahov. Tomuto návrhu sťažovateľa ústavný súd nevyhovel vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania vo veci samej predmetná vec už nebola vedená okresným súdom, keďže k 1. januáru 2008 v zmysle § 18a v spojení s § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení po novelizácii vykonanej zákonom č. 511/2007 Z. z. prešla na opätovne zriadený Okresný súd Piešťany. Okresnému súdu Piešťany navrhovaný príkaz ústavný súd neuložil vzhľadom na to, že nebol účastníkom konania o sťažnosti sťažovateľa.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiada finančné zadosťučinenie v sume 80 000 Sk. Uplatňovanú sumu zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje vysokou mierou právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou okresného súdu.

Pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na zistené prietahy v konaní okresného súdu a doterajšiu dĺžku súdneho konania považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi ním požadované finančné zadosťučinenie v sume 80 000 Sk.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. O. P. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ požadoval úhradu trov konania v sume 4 826 Sk. Vzhľadom na to, že trovy konania požadované sťažovateľom neprekračovali sumu vypočítanú podľa vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume ním požadovanej.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2008